

**ADVIES BEMIDDELING**

**OPENBAAR VOORTGEZET ONDERWIJS IN DE GEMEENTE PEEL EN MAAS**

**Februari 2020**

## INHOUD

1. Inleiding .....	2
2. Beknopte voorgeschiedenis .....	3
3. Aanpak en proces .....	4
4. Opbrengst van het bemiddelingsproces .....	6
4.1 Posities van partijen .....	6
4.2 Er is basis voor het gesprek over samenwerking .....	6
4.3 Uitgangspunten voor het vervolg .....	7
4.4 Aandachtspunten voor de verschillende partijen.....	7
4.5 Wat hebben de partijen nodig voor een goed vervolgtraject? .....	8
4.6 (Elementen van) opties.....	10
5 Adviezen aan de minister.....	13
Bijlage I: Opdracht van de minister .....	14
Bijlage II: Belangrijkste feiten en cijfers.....	15
Bijlage III: Agora-onderwijs.....	18
Bijlage IV: Samenvatting gesprekken .....	20
Bijlage V: Inbreng overige betrokkenen .....	23

## 1. INLEIDING

In de gemeente Peel en Maas heeft een groep ouders de wens geuit tot het stichten van een openbare scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs. Daarmee hebben zij zich uiteindelijk tot de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media gewend. De minister heeft vervolgens gemeend een bemiddelingstraject te moeten starten. Hij heeft ons gevraagd te bemiddelen 'tussen de gemeente Peel en Maas en de initiatiefgroep Agora Maas en Peel om de manier te onderzoeken waarop in de regio aan de wens van de ouders en initiatiefgroep gehoor kan worden gegeven' (voor de volledige opdracht zie bijlage I). Die opdracht hebben wij met overtuiging aangenomen.

De opdrachtformulering geeft aan dat de minister niet zozeer een advies vraagt óf er gehoor moet worden gegeven aan de wens van de ouders, maar meer om te onderzoeken wat er mogelijk is in de specifieke context. Zo zijn wij ook in gesprek gegaan met de partijen. Het leidt er ook toe dat we in ons advies de vrijheid nemen om via de minister een aantal overwegingen mee te geven aan de partijen.

Het gaat in de situatie van Peel en Maas in essentie over burgerparticipatie, iets wat in de gemeente Peel en Maas verdieping heeft gevonden in het begrip 'zelfsturing' en vanuit haar visie wordt gestimuleerd en gekoesterd. De casus van de Initiatiefgroep Agora Maas en Peel laat zien hoe burgerparticipatie vorm kan krijgen – hoe inwoners zich hard maken voor de (onderwijs)behoefte die er in hun gemeente leven, maar ook welke moeilijkheden erbij komen kijken om aan een dergelijk initiatief op een goede manier gehoor te geven.

We willen op deze plek graag de betrokken partijen bedanken voor hun medewerking. Het is van groot belang geweest dat zij bereid waren en in staat om het verleden los te laten en opnieuw naar het vraagstuk hebben willen kijken.

In het vervolg beschrijven we achtereenvolgens de voorgeschiedenis van de casus voordat wij gevraagd zijn een bemiddelingstraject in te gaan. Vervolgens beschrijven we de aanpak die we gekozen hebben, waarna we ingaan op de inhoudelijke opbrengsten van het proces, inclusief een beschrijving en waardering van de verschillende opties. We sluiten af met de adviezen die we de minister geven. In een aantal bijlagen zijn nog de opdracht van de minister opgenomen, enkele relevante feiten en cijfers, een karakterisering van Agora-onderwijs, samenvattingen van de gevoerde gesprekken en de inbreng van de partijen uit de derde ring.

Karin Straus Ben van Essen

17 februari 2020

## **2. BEKNOPTE VOORGESCHIEDENIS**

Sinds 2017 is de Initiatiefgroep Agora Maas en Peel bezig met de wens van een groep ouders om in de gemeente Peel en Maas openbaar onderwijs te realiseren vanuit het Agora-concept (voor een beknopte uitleg van het Agora-concept zie bijlage III). Met die vraag is de initiatiefgroep naar de gemeente gestapt. De gemeente heeft de wens voor Agora-onderwijs erkend, en heeft, na overleg met de onderwijspartners uit de regio, de initiatiefgroep medio 2018 naar Het Bouwens gestuurd om te bezien hoe zij die wens zouden kunnen vormgeven in samenwerking binnen de bestaande instituties. Dit was ingegeven door het idee dat inhoud en samenwerking met bestaande partijen belangrijker werden gevonden dan de vorm, en ook door zorgen over de dalende leerlingenaantallen in de gemeente. Tegelijkertijd is de initiatiefgroep het parallelle spoor blijven bewandelen om een beroep te doen op de garantiefunctie openbaar onderwijs.

De initiatiefgroep en Het Bouwens zijn in september 2018 met elkaar in gesprek gegaan over onderwijsvernieuwing. Na een bezoek aan een Agora-school in Nijmegen blijkt dat Agora-onderwijs moeilijk ligt binnen Het Bouwens, zij vinden dit een te losse variant van gepersonaliseerd leren. In december 2018 is nog een gezamenlijke ouderavond georganiseerd. De gesprekken over het realiseren van Agora-onderwijs in samenwerking met Het Bouwens zijn in februari 2019 gestopt.

Na het afbreken van de gesprekken is er door de initiatiefgroep, LVO en de gemeente geen poging meer ondernomen het gezamenlijke proces weer op te pakken. Het Bouwens is daarna op basis van wensen van ouders en los van de initiatiefgroep aan de slag gegaan met een vernieuwende stroom binnen hun school. Die vernieuwing beantwoordt niet aan de wensen van de initiatiefgroep.

De initiatiefgroep heeft het spoor van de garantiefunctie openbaar onderwijs verder bewandeld en is na een negatieve reactie van de Gedeputeerde Staten van Limburg bij de minister uitgekomen. Nadat het verzoek van de initiatiefgroep is ondersteund met handtekeningen van ouders van 281 kinderen, heeft de minister in december 2019 opdracht gegeven tot een bemiddelingsproces. De minister heeft de initiatiefgroep en de gemeente gevraagd te komen met de naam van een bemiddelaar die door beide partijen zou worden gedragen. Men kwam met een duo: Karin Straus en Ben van Essen. Zij hebben zich bereid getoond deze opdracht aan te nemen.

### 3. AANPAK EN PROCES

In januari 2020 zijn de bemiddelaars aan de slag gegaan. Na de voorhanden stukken bestudeerd te hebben, besloten zij tot de volgende aanpak. De betrokken partijen hebben zij onderscheiden in verschillende ringen. Er is een ring van kernpartijen – de initiatiefgroep Agora Maas en Peel, de gemeente Peel en Maas en de bestaande vo-school, Het Bouwens (inclusief het bestuur ervan, LVO). Daarbuiten valt een ring van direct betrokkenen. Die bevat het bestuur SOML uit Roermond, omdat zij ervaring met het Agora-concept hebben opgebouwd en er in een eerder stadium ook contact is geweest met de initiatiefgroep. De derde ring bevat de indirect betrokkenen. Dat betreft het bestuur Akkoord! PO, het vo-bestuur OGVO uit Venlo, de provincie Limburg en de gemeenten Venlo, Horst aan de Maas en Beesel. Het stichten van een nieuwe openbare vo-school heeft mogelijk gevolgen voor deze partijen, wat rechtvaardigt dat deze partijen meegenomen zijn in het traject.

#### *Partijen in de verschillende ringen*

##### Eerste ring

- Initiatiefgroep Agora Maas en Peel
- Gemeente Peel en Maas
- Het Bouwens/LVO

##### Tweede ring

- SOML

##### Derde ring

- Akkoord! PO
- OGVO
- Provincie Limburg
- Gemeente Venlo
- Gemeente Horst aan de Maas
- Gemeente Beesel

De aanpak heeft de volgende opbouw gekregen. In een eerste startronde hebben de bemiddelaars gesproken met de partijen uit de eerste en tweede ring afzonderlijk. Deze vier gesprekken vonden plaats op 3 en 9 januari, en duurden elk anderhalf uur. Het doel van de gesprekken was om kennis te maken, de opdracht van de minister en de aanpak door te spreken, maar vooral ook om terug te kijken naar de voorgeschiedenis en te bezien wat voor elke partij mogelijkheden voor het vervolg zijn en wat daarbij harde en zachte punten zijn. Naar aanleiding van deze gespreksronde zijn verslagen gemaakt, die na goedkeuring door de gesprekspartners zijn vastgesteld. Een samenvatting is aan alle partijen uit de eerste en tweede ring verstrekt.

In deze fase is aan de partijen uit de derde ring gevraagd om input voor het traject.

In deze eerste gesprekken bleek dat het, om verder te gaan, goed zou zijn als de initiatiefgroep met de gemeente en met LVO een bilateraal gesprek zou hebben onder leiding van de bemiddelaars. De bemiddelaars hebben er daarbij voor gekozen een wat meer procesbegeleidende rol te pakken om ervoor te zorgen dat de partijen een vruchtbaar gesprek zouden kunnen voeren. Een dergelijke rol is ook ingegeven door de insteek van de opdracht van de minister. Beide gesprekken hebben plaatsgevonden op 20 januari. In deze gesprekken is gezamenlijk het voortraject doorgenomen en zijn er mogelijkheden voor het vervolg besproken. Ook van deze gesprekken zijn verslagen gemaakt, die na goedkeuring door de gesprekspartners zijn vastgesteld. Beide verslagen zijn aan alle partijen van de eerste ring verstrekt.

Vervolgens is een gespreksnotitie opgesteld die op de volgende zaken inging: het voortraject, de posities van de partijen, de aandachtspunten van elke partij, de behoeften en benodigdheden voor het vervolg van elke partij en een aantal (elementen van) opties. Ook een eerste conceptadvies van de bemiddelaars aan de minister was opgenomen.

Deze gespreksnotitie was input voor een volgend gesprek met alle partijen uit de eerste ring dat plaatsvond op 3 februari. In dat gesprek waren partijen het eens over de uitgangspunten en de aandachtspunten, en zijn de behoeften en benodigdheden voor het vervolg toegelicht en doorgesproken.

Na deze bijeenkomst hebben de bemiddelaars hun conceptrapport opgesteld en gedeeld met de partijen uit de eerste en tweede ring.

Dit conceptrapport was input voor een slotgesprek met de partijen uit de eerste en tweede ring dat plaatsvond op 11 februari. In dat gesprek is met name gesproken over de mogelijke opties voor het vervolg, en is het concept-rapport van de bemiddelaars besproken. De opmerkingen van de partijen bij het rapport zijn verwerkt, waarna het rapport nog een keer bij de partijen voorlag voor een laatste controle.

Na deze controle is het definitieve rapport voorgelegd aan de partijen uit de eerste en tweede ring en hadden zij, indien zij dit nodig vonden, gelegenheid tot het meegeven van een zienswijze. Daar is door geen van de partijen gebruik van gemaakt.

Op 18 februari is het rapport van de bemiddelaars vastgesteld en verstuurd aan de minister.

Voor een samenvatting van de gevoerde gesprekken zie bijlage IV.

## 4. OPBRENGST VAN HET BEMIDDELINGSPROCES

### 4.1 Posities van partijen

In de eerste ronde van gesprekken hebben de verschillende partijen de volgende standpunten naar voren gebracht.

De **initiatiefgroep** wil openbaar onderwijs vanuit het Agora-concept realiseren in de gemeente Peel en Maas, om daarmee een verregaande vorm van gepersonaliseerd leren toe te voegen als keuzemogelijkheid in het onderwijsaanbod in Peel en Maas. Het Agora-concept is voor hen een beproefd concept dat maximale ruimte geeft aan de persoonlijke ontwikkelvraag van elke leerling. Een groot deel van de ouders die de minister om openbaar onderwijs hebben verzocht, wil volgens hen ook Agora-onderwijs. De initiatiefgroep ziet voordelen in het stichten van een nieuwe openbare school. Openbaar onderwijs dat grondwettelijk voor alle leerlingen toegankelijk is en actief pluriform, is essentieel voor de initiatiefgroep. Daarbij leeft de wens voor openbaar onderwijs breder – in 2015 is er een beroep gedaan op de garantiefunctie openbaar onderwijs voor het basisonderwijs in de gemeente (in Maasbree is vervolgens een openbare basisschool gesticht), en in Meijel loopt nu ook een initiatief voor een openbare basisschool. De initiatiefgroep ziet graag samenwerking met SOML (ervaring met Agora-onderwijs) en met LVO (gezamenlijke verrijking van het onderwijsaanbod in Peel en Maas). De vernieuwende onderwijsstroom van het Bouwens achten zij niet vergaand genoeg.

De **gemeente** herkent de wens van ouders om gepersonaliseerd onderwijs te realiseren, en is vanuit haar bestuursfilosofie in principe geneigd burgerinitiatieven te faciliteren. De gemeente ervaart ook een verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het gehele onderwijs in Peel en Maas en voor de duurzaamheid ervan gegeven de leerlingendaling.

**Het Bouwens/LVO** herkent de wens om gepersonaliseerd onderwijs te realiseren, en is daar op zijn manier ook mee bezig. Het Bouwens is van mening dat veel ouders die gepersonaliseerd onderwijs wensen daarbij niet meteen aan Agora denken. Uit interne gesprekken is gebleken dat er binnen Bouwens zelf weinig draagvlak is voor Agora-onderwijs. De wens voor openbaar onderwijs herkennen zij niet zozeer.

**SOML** bestuurt Niekée in Roermond, de eerste Agora-school in Nederland. SOML denkt en helpt graag mee met het opzetten van Agora-onderwijs in Peel en Maas, maar voelt wel terughoudendheid in verband met het gentleman's agreement dat bestaat in de regio. Als LVO het eens is, zijn ze bereid bevoegd gezag te zijn van een nieuwe (openbare) school, en ook om die school op termijn over te dragen.

### 4.2 Er is basis voor het gesprek over samenwerking

Sinds de start van de initiatiefgroep is er veel overleg geweest met de gemeente en Het Bouwens. Daarbij was er in zekere mate de bereidheid van alle gesprekspartners om te komen tot samenwerking. Uiteindelijk is het echter niet gelukt om een vorm te vinden waarbij binnen of naast Het Bouwens aan de wens van de initiatiefgroep kon worden voldaan. Daarbij speelden verschillende factoren een rol (gebrek aan informatie en kennis, eenieder sprak vooral vanuit de eigen positie en ambities, etc.). Tijdens de gesprekken met de bemiddelaars is gebleken dat er voldoende basis is om het gesprek over samenwerking opnieuw aan te gaan met het perspectief van een nieuwe openbare vo-school. Partijen zijn het er daarbij over eens dat een nieuwe school met eenzelfde onderwijsconcept als Het Bouwens voor onnodige concurrentie zorgt en daarmee ook niet bijdraagt aan de wens om de keuzemogelijkheden voor ouders te vergroten.

### **4.3 Uitgangspunten voor het vervolg**

De bemiddelaars zien op basis van het voorafgaande de volgende uitgangspunten voor het vervolg. Deze uitgangspunten worden gedeeld door de partijen uit de eerste ring.

- De minister zal de gemeente opdracht verstrekken een aanvraag in te dienen om een openbare vo-school te stichten.
- Een nieuwe vo-school moet de diversiteit van het onderwijsaanbod in de regio versterken. De school moet zich daarom onderscheiden van het bestaande aanbod – meer van hetzelfde is niet de bedoeling.
- Om een vo-school te realiseren die goed onderwijs verzorgt en toekomstbestendig is, is samenwerking nodig.

### **4.4 Aandachtspunten voor de verschillende partijen**

De bemiddelaars hebben de volgende aandachtspunten voor de verschillende partijen uit de gesprekken gedestilleerd. De partijen stemmen in met deze aandachtspunten.

#### *4.4.1 Initiatiefgroep Agora Maas en Peel*

- De initiatiefgroep wil serieus genomen worden in haar wens om openbaar onderwijs vanuit het Agora-concept te realiseren.
- De initiatiefgroep heeft er belang bij betrokken te worden bij het opzetten van een nieuwe school. De rol van de initiatiefgroep wordt daarbij wel wat anders, en zal meer gericht zijn op het ondersteunen van de gemeente bij het maken van de goede keuzes.

#### *4.4.2 Gemeente*

- De gemeente heeft een uitdrukkelijke visie op burgerinitiatieven, die zij graag de ruimte geven. De gemeente is daarin gebaat bij een goede balans tussen de eigen verantwoordelijkheid van de burgers en de verantwoordelijkheid van de overheid om die burgers te faciliteren.
- De gemeente (het college van B&W) heeft een eigen verantwoordelijkheid richting de gemeenteraad, en moet die van de juiste informatie voorzien om de besluitvorming in de raad in goede banen te leiden.
- De gemeente wil niet geconfronteerd worden met een nieuwe vo-school die enkel concurrentie in de hand werkt in een regio met teruglopende leerlingaantallen. Tegelijkertijd moet de nieuwe school het onderwijsaanbod in de gemeente daadwerkelijk verrijken en algemeen toegankelijk zijn.

#### *4.4.3 Het Bouwens/LVO*

- Het Bouwens heeft een eigen identiteit in Peel en Maas. Het reguliere onderwijs van de school heeft een eigen bestaansrecht.
- De vernieuwende stroom binnen Het Bouwens heeft ook een eigen bestaansrecht. Het hoeft niet samen te gaan met het Agora-onderwijs dat door een andere groep ouders wordt gewenst. Het Bouwens kan wel profiteren van de energie van het ontwikkelen van Agora-onderwijs door een andere school.
- Het Bouwens is, mede gezien de verwachte leerlingendaling, niet gediend bij concurrentie met een nieuwe school.

#### *4.4.4 SOML*

- SOML helpt graag bij het opzetten van een Agora-school in Peel en Maas.
- SOML wil dit alleen oppakken in gezamenlijkheid met LVO, in concreto betreft dit dus Het Bouwens.

#### *4.4.5 Partijen uit de derde ring*

- De partijen uit de derde ring vragen aandacht voor de gevolgen van nieuw onderwijsaanbod gegeven de leerlingendaling. Een nieuwe school leidt tot versnippering en



kan bestaand onderwijsaanbod bedreigen. Zij achten samenwerking met gemeenten en bestaande onderwijspartijen daarom van groot belang.

- De partijen onderkennen over het algemeen de behoefte aan onderwijsvernieuwing.
- Een samenvatting van de inbreng per partij is te vinden in Bijlage V.

#### 4.4.6 Algemeen

- De communicatie is niet altijd goed gegaan. Voor het slagen van een openbare school in Peel en Maas is dat echter van cruciaal belang. Het is daarbij nodig begrip voor elkaars standpunten op te brengen.
- Er moet een gemeenschappelijk doel geformuleerd worden dat door alle partijen onderschreven wordt.
- Partijen moeten het onderling tijdig bespreekbaar maken als volgens een van hen het gemeenschappelijke doel uit het oog verloren wordt.

### 4.5 Wat hebben de partijen nodig voor een goed vervolgtraject?

De partijen hebben de volgende inbreng geleverd wat betreft hun behoeften voor het vervolgtraject.

#### 4.5.1 Initiatiefgroep Agora Maas en Peel

A. Ingrediënten voor gesprek met Het Bouwens/LVO in combinatie met de gemeente

1. Vervolggesprekken onder begeleiding van een onafhankelijk procesbegeleider.
  - a. In gesprek/contact blijven met elkaar in beginsel over de driehoek (gemeente - initiatiefgroep inclusief partners – Het Bouwens/LVO) en wat er in die driehoek gebeurt.
  - b. Gesprek over verschillende onderwerpen ('het goede leven', goede burens, ouders en kinderen, diversiteit onderwijslandschap, synergie).
2. Verschil van visie op onderwijs van Het Bouwens en het Agora Buurtcollege er mogen laten zijn.
  - a. Respectvol naar wat de ander denkt en doet.
  - b. Onderzoeken waar tastbaar verschillen te vinden zijn en wat dat betekent.
  - c. Elk vanuit eigen kracht bijdragen aan de diversiteit van het onderwijslandschap in Peel en Maas.
3. Daar waar je niet samenwerkt, elkaar niet tegenwerken.
  - a. Samenwerking met partners buiten Peel en Maas mogelijk maken.
  - b. Vanuit vrije wil, intrinsieke motivatie en nieuwsgierigheid ontdekken waar we bij de ander kunnen aanhaken, bijdragen of faciliteren.

B. Ingrediënten voor gesprek tussen initiatiefgroep en gemeente, zo nodig met partner als bevoegd gezag

1. In gesprek/contact blijven met elkaar over het vormgeven van openbaar voortgezet onderwijs.
  - a. Tussentijds belevingen delen.
  - b. Procesbegeleider (doorvragen en doorluisteren – zelfde persoon als onder A).
2. Herijken van de communicatie zodat die helder en eenduidig is naar achterban (ouders die de wens ondertekend hebben en ouders in de gemeente Peel en Maas in het algemeen), naar gemeenteraad en naar de kindpartners (kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs – vanwege eerdere communicatie) over:
  - a. waarom openbaar voortgezet onderwijs en waarom nu (wens ouders);
  - b. diversiteit onderwijslandschap (Agora);
  - c. samenwerking;
  - d. match kernwaarden gemeente en het goede leven.
3. Samen sturen op indienen van aanvraag bekostigen bij minister voor 1 mei 2020.
  - a. Eindrapport van de bemiddelaars naar de gemeenteraad.
  - b. Helderheid over wat wel ter discussie staat c.q. onder invloed van college van B&W en gemeenteraad en wat niet.
  - c. Afspraak maken met gemeente over positie initiatiefgroep in het vervolgtraject

#### 4.5.2 Gemeente

- De gemeente heeft de juiste informatie op het juiste moment nodig om de gemeenteraad en de klankbordgroep van de raad (een vertegenwoordiger per fractie) te bedienen.
- Daarnaast heeft de gemeente tijd nodig voor goede besluitvorming en met name voor het zorgvuldige proces met de gemeenteraad.
  - Het proces kent een eerste fase die loopt vanaf de opdracht van de minister tot aan het indienen van de aanvraag voor het voor bekostiging in aanmerking brengen van een openbare vo-school. Dat is een formeel en kort proces (de aanvraag hoeft alleen de beoogde plaats van vestiging van de school en een prognose van het potentieel voor de school te bevatten), waarvoor het college van B&W verantwoordelijk is en dat vóór inwerkingtreding van de wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen afgerond moet zijn om niet in een veel complexere aanvraagprocedure terecht te komen.
  - De tweede fase komt daarna. Binnen uiterlijk twee jaar moet de gemeente voorzien in huisvesting voor de school. In die periode moeten ook de belangrijke beslissingen genomen worden over wie het bevoegd gezag van de school op zich neemt en hoe de school precies vorm zal krijgen.
  - In beide fasen is de afstemming met de gemeenteraad van groot belang, maar vooral in de tweede fase omdat daarin de belangrijke beslissingen genomen moeten worden.

#### 4.5.3 Het Bouwens/LVO

Voor Het Bouwens/LVO is het belangrijk dat een vervolgtraject onder begeleiding van een procesbegeleider gebeurt. Daarbij zijn voor Het Bouwens/LVO de volgende uitgangspunten belangrijk:

- Vertrekpunt voor ieders handelen, is tegemoetkomen aan de wens van de samenleving.
- De vormgeving of keuze voor een bepaalde onderwijskundige benadering of concept staat niet bij voorbaat vast, maar Het Bouwens/LVO respecteert dat de initiatiefgroep Agora als vertrekpunt heeft.
- Gesprekspartners in het vervolgtraject reageren op de bedoeling van de ander, niet op de woorden (procesbegeleiding).
- De Raad van Toezicht stemt in met de te nemen besluiten.

#### 4.5.4 SOML

Voorwaarden waaronder SOML mee wil helpen aan een openbare Agora-school in Peel en Maas:

- In samenwerking met LVO (en het Bouwens);
- Vooraf duidelijkheid over de aard van de hulp;
- Vooraf duidelijkheid over de omvang van de hulp;
- Vooraf duidelijkheid over het budget waartegen de hulp geleverd gaat worden;
- Er is een context waarin docenten van een andere school in de buurt zijn om bij te dragen aan het onderwijs;
- Vooraf duidelijkheid over welke bevoegdheid SOML heeft in het tot stand komen van het uiteindelijke resultaat;
- Vooraf duidelijkheid op welke manier en in welke mate SOML uiteindelijk verantwoordelijk is voor het resultaat;
- Vooraf duidelijk wanneer en in welke mate de betreffende schoolleiding SOML informeert over de voortgang van het proces en de resultaten;
- Helder commitment van de betreffende schoolleiding over wat Agora niet is (tien punten die een school niet meer doet, zie hieronder);
- De school wordt lid van de Agora Vereniging.

De tien Agora-principes

1. Vakken, lessen en het curriculum zijn niet leidend in het leren van kinderen.
2. Agora-scholen werken niet met een lesrooster.
3. De citoscore is geen toelatingscriterium.
4. Leerlingen worden niet gelijk behandeld.
5. Leerlingen worden niet ingedeeld in homogene groepen op leeftijd en leerniveau.
6. Leerlingen maken geen summatieve toetsen (tenzij ze met hun PTA aan de slag gaan).

7. Leerlingen worden niet afgerekend op het leerresultaat.
8. Leraren worden niet van 'bovenaf' aangestuurd.
9. Het aantal leerlingen waar een leraar verantwoordelijk voor is, is niet hoger dan 18.
10. De Agora-leeromgeving bestaat niet uit leslokalen.

Als het voor dit geheel wenselijk is dat SOML het bevoegd gezag van de nieuwe school op zich neemt om hem daarna, na volledige realisatie, over te dragen, behoort dit tot de bespreekmogelijkheden, waarbij SOML dit wel in nauwe samenwerking met LVO wil realiseren, daar we de koppeling aan een sterk onderwijsgebouw met veel onderwijsexpertise noodzakelijk vinden voor een gedegen en continuïteitzekere toekomst.

#### 4.5.5 Algemeen: communicatie

- Het gaat om een complex proces met verschillende partijen en belangen. Daarom is het van groot belang dat er zorgvuldig wordt gecommuniceerd. De gemeente zou hier een primaire rol in moeten nemen. Het feit dat het hier om een bewonersinitiatief gaat, brengt met zich mee dat men attent moet zijn in de communicatie.
- Binnen de driehoek initiatiefgroep-gemeente-LVO is het van belang dat men gezamenlijk optrekt en goed onderling afstemt over stappen die gezet worden. Geen van de partijen mag door de anderen verrast worden.
- Nadat het rapport van de bemiddelaars openbaar wordt, is een gezamenlijk communicatiemoment van belang om een nieuwe start te markeren.
- In het vervolgtraject is goede communicatie onderling en naar anderen toe een permanent aandachtspunt. Het is van belang om gezamenlijk de processtappen uit te tekenen en bij elke stap stil te staan wat er in de communicatie nodig is.

## 4.6 (Elementen van) opties

Het doel van het traject van de partijen is om in samenwerking met elkaar de diversiteit van het onderwijsaanbod in de gemeente Peel en Maas te versterken. Daarbij wil men een gezamenlijke route afleggen die gebaseerd op verschillende vertrekpunten onder regie/begeleiding van de gemeente.

Er zijn concreet gezien verschillende opties voor die route. In de opdracht van de minister is een drietal varianten benoemd (voor de opdracht, zie bijlage I):

1. De gemeente sticht een nieuwe openbare school
  - a. De gemeente bestuurt de school zelf;
  - b. De gemeente draagt het bestuur van de school over
    - i. Aan een stichting van de initiatiefgroep;
    - ii. Aan een bestaand bestuur.
2. Een bestaande school wordt omgevormd tot een openbare school.
3. Optie 1 of optie 2 gecombineerd met fusie van de openbare school met een bijzondere school tot een samenwerkingsschool (met inachtneming van de wettelijke eisen).
  - a. Optie 1: fusie nadat de nieuwe openbare school alle jaren heeft gevuld.
  - b. Optie 2: fusie direct na omvorming.

Deze opties zijn onderzocht, en de uitkomsten daarvan kunnen we het beste weergeven als een stapsgewijze eliminatie van mogelijkheden.

#### 4.6.1 Optie 3: niet haalbaar

Ten eerste is optie 3 nu niet haalbaar. Het gaat daarbij om het vormgeven van een samenwerkingsschool. Een samenwerkingsschool kan alleen tot stand komen door een fusie van een openbare en een bijzondere school. De wet op het voortgezet onderwijs stelt daar een tweetal voorwaarden aan (zie artikel 53d, lid 2): de vorming van een samenwerkingsschool moet voorkomen dat een van de fuserende scholen wordt opgeheven; en de fuserende scholen moeten alle leerjaren omvatten. Deze voorwaarden gaan op de korte en middellange termijn niet op: pas

zes jaar na de start van een openbare school is deze volgroeid. Of één van de betrokken scholen dan onder de opheffingsnorm komt, is ook de vraag.

#### 4.6.2 Optie 2: niet haalbaar

Optie 2 is ook niet haalbaar gebleken. De bestaande school in Peel en Maas, Het Bouwens, is een katholieke school en niet geneigd zich om te vormen tot een openbare school. Dat zou daarnaast nog akkoord van de medezeggenschap en van de bisschop vergen, en het is niet waarschijnlijk dat die verkregen wordt.

#### 4.6.3 Optie 1: verschillende mogelijkheden

Optie 1 blijft dan over: de gemeente sticht een nieuwe openbare school. De vervolgvraag is dan: wie wordt het bevoegd gezag van die school? Het bevoegd gezag is verantwoordelijk voor de school en is de werkgever van het personeel. Om bevoegd gezag van een openbare school te zijn moet in de statuten zijn opgenomen dat het bestuur tot doel heeft openbaar onderwijs te verzorgen. Er zijn de volgende mogelijkheden, waarbij op basis van de gevoerde gesprekken een aantal overwegingen is gegeven:

- De gemeente  
De gemeente heeft aangegeven niet zelf bevoegd gezag van een nieuwe school te willen zijn.
- Een bestaand bestuur
  - LVO  
LVO erkent dat Agora het vertrekpunt is van de nieuwe school. Vanuit zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid is LVO bereid bevoegd gezag van de nieuwe school te worden. LVO is al een samenwerkingsbestuur en hoeft zijn statuten niet te veranderen. LVO ziet de nieuwe school voor zich als een aparte school (eigen BRIN) binnen het gebouw van Het Bouwens waarin de openbare school met Agora-onderwijs de kans krijgt succesvol te groeien. Mocht LVO bevoegd gezag worden van een nieuwe openbare school, is lidmaatschap van en ondersteuning door de Agora Vereniging noodzakelijk.
  - SOML  
SOML heeft ervaring met Agora-onderwijs, en is ook bereid bevoegd gezag te zijn van een nieuwe openbare school in Peel en Maas (mits LVO geen bezwaar heeft). Ze moeten daartoe wel hun statuten aanpassen, maar zijn daartoe bereid. SOML heeft een aantal voorwaarden gesteld aan medewerking.
  - OGVO  
OGVO heeft in de inbreng die zij toegestuurd heeft uitgesproken bereid te zijn Agora-onderwijs te verzorgen, maar heeft daar nog geen ervaring mee. Mocht OGVO bevoegd gezag worden van een nieuwe openbare school, is ondersteuning vanuit de Agora Vereniging noodzakelijk.
  - Een ander bestuur (met ondersteuning van de Agora Vereniging).
- Een nieuw bestuur
  - De initiatiefgroep
  - Een ander nieuw bestuur

Op basis van dit overzicht lijkt de meest voor de hand liggende optie om LVO te vragen het bevoegd gezag voor een nieuwe openbare school op zich te nemen, en het onderwijsconcept van de nieuwe school verder uit te werken met daarbij nader te bepalen samenwerking met de Agora Vereniging en een passende rol voor de initiatiefgroep.

#### 4.6.4 Vervolg vragen

Gegeven het feit dat optie 1 het meest voor de hand ligt, is er nog een aantal vragen die beantwoording nodig hebben. Het betreft in elk geval de volgende onderwerpen.

##### Bekostiging

De nieuwe school zal op de gebruikelijke manier door OCW bekostigd worden. Daarbij geldt dat de nieuwe school in aanmerking komt startbekostiging. Dat is aanvullende bekostiging die wordt verstrekt voordat de school van start gaat. Het gaat specifiek om een vast bedrag voor personeel

bekostiging en (op basis van een bij de aanvraag voor startbekostiging te overleggen prognose van het aantal leerlingen op 1 oktober van het eerste schooljaar) vier maanden exploitatiebekostiging voor deze leerlingen en het volledige bedrag aan lesmateriaal voor deze leerlingen.

#### Huisvesting

Het is aan de gemeente om huisvesting te verzorgen voor een nieuwe school. Er zijn daarbij twee opties te onderscheiden:

- Huisvesting in het gebouw van Het Bouwens.
- Huisvesting in een ander gebouw.

Gezien de gewenste onderlinge samenwerking, en gezien de doelmatige besteding van publieke middelen, lijkt het voor de hand liggend de nieuwe school in het gebouw van Het Bouwens onder te brengen. Ook is aangegeven dat de directe nabijheid nodig is van docenten van een bestaande school die bij willen dragen aan het onderwijs op de nieuwe school. Ervaring leert dat dat het beste kan als een Agora-school in hetzelfde gebouw (of daar heel dicht bij) zit als de bestaande school. Bij huisvesting in het gebouw van Het Bouwens kan ook Het Bouwens zelf profiteren van het beoogde onderwijsvernieuwend elan van de nieuwe school.

#### Samenwerking

Zeker in de eerste fase ligt het voor de hand dat de nieuwe school samenwerkt met andere scholen. Wie doet wat, en hoe worden afspraken gemaakt?

Inhoudelijk kan het gaan om de volgende elementen:

- het uitwerken van het Agora-concept;
- (het leveren van docenten voor) het verzorgen van de reguliere vakken (met name in de bovenbouw);
- het wederzijds doorverwijzen van leerlingen die gebaat zijn bij het onderwijsconcept van de andere school;
- het wederzijds inspireren van onderwijskundige vernieuwing.

#### (Middel)lange termijn

Er moet nu al nagedacht worden over manier waarop de nieuwe school op langere termijn wil en kan bestaan.

- Zelfstandig blijven – dit kan alleen als de school na 3 jaar meer dan 438 leerlingen telt. De wet biedt de minister de mogelijkheid om in uitzonderlijke gevallen een school tijdelijk te blijven bekostigen als die onder de opheffingsnorm zit.
- Samengaan met een bijzondere school (bv. Het Bouwens) – kan alleen als een van beide scholen van kleur verschiet.
- Samengaan met een openbare school.

#### 4.6.5 Weging inbreng derde ring

De partijen uit de derde ring benadrukken met name angst voor versnippering en ondoelmatigheid, en vragen aandacht voor de dreiging van concurrentie. Daarbij wijzen zij op de leerlingendaling in de regio.

De bemiddelaars herkennen deze zorgen, maar wijzen erop dat Agora in verhouding tot een reguliere vo-school niet veel leerlingen nodig heeft. Ook heeft de initiatiefgroep niet de ambitie om heel groot te worden. Daarbij wordt door alle partijen onderschreven dat samenwerking nodig is en is de borging daarvan een aandachtspunt in het vervolgtraject.

Gezien het feit dat een nieuwe school invloed kan hebben op het onderwijsaanbod in de regio ligt het voor de hand dat de partijen in de eerste en tweede ring in gesprek blijven met de partijen in de derde ring.

## 5 ADVIEZEN AAN DE MINISTER

- Vervolg het traject van de garantiefunctie openbaar onderwijs en geef de gemeente Peel en Maas de opdracht uiterlijk op 1 mei 2020 een aanvraag in te dienen om een openbare school te stichten.
- Stel dit rapport zo snel mogelijk beschikbaar aan de partijen in de eerste en tweede ring als houvast voor het vervolgtraject in de gemeente Peel en Maas.
- Gegeven de situatie gaat er in Peel en Maas alleen een duurzame en goede openbare Agora-school van de grond komen als de verschillende betrokkenen daadwerkelijk er gezamenlijk de schouders onder zetten. Geef daarom de gemeente, en via de gemeente de andere betrokken partijen, met name de Initiatiefgroep Agora Maas en Peel en Het Bouwens/LVO, een aantal bouwstenen mee om gezamenlijk een vruchtbaar vervolgproces in te gaan. Wij denken daarbij aan de volgende elementen:
  - Hou het tijdsplan goed in de gaten. Om te voorkomen dat de aanvraag onder de wet Meer ruimte voor nieuwe scholen gaat vallen en er opnieuw een belangstellingsmeting moet worden verricht, verdient het sterke aanbeveling de aanvraag uiterlijk 1 mei 2020 in te dienen.
  - Zorg gezamenlijk voor goede informatievoorziening, mede met het oog op de verantwoordelijkheid die het college van B&W heeft richting de gemeenteraad.
  - Zorg voor onafhankelijke procesbegeleiding.
  - Sluit zo snel mogelijk een intentieverklaring af met de verschillende betrokkenen waarin wordt neergelegd wat het gezamenlijke doel is en wie waarvoor verantwoordelijk is.
  - Zet een projectstructuur op waarin de initiatiefgroep een rol krijgt om te bewaken dat de oorspronkelijke wens van de ouders die bij de minister hebben aangegeven openbaar onderwijs te willen, zo goed mogelijk gerealiseerd wordt.

## **BIJLAGE I: OPDRACHT VAN DE MINISTER**

Opdracht verstrekt aan Karin Straus en Ben van Essen door de Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media.

- Bemiddel tussen de gemeente Peel en Maas en de initiatiefgroep Agora Maas en Peel om de manier te onderzoeken waarop in de regio aan de wens van de ouders en initiatiefgroep gehoor kan worden gegeven. Betrek in dat onderzoek in elk geval de onderstaande opties.
- Betrek in het onderzoek ook het uitzicht op een levensvatbaar onderwijsaanbod in de regio.
- Betrek naast de twee partijen ook de bestaande school, het Bouwens van der Boijecollege in Panningen en het bestuur daarvan, Limburgs Voortgezet Onderwijs.
- Lever uiterlijk half januari een advies op aan de minister dat gedragen wordt door de twee partijen en zo mogelijk ook door de bestaande school.
- De opdracht wordt verleend door de minister van Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media.
- We maken duidelijke afspraken over publiciteit. Het advies biedt u aan de minister aan.

Opties die in elk geval overwogen zouden moeten worden, zijn de volgende:

1. De gemeente sticht een nieuwe openbare school
  - a. De gemeente bestuurt de school zelf;
  - b. De gemeente draagt het bestuur van de school over
    - i. Aan een stichting van de initiatiefgroep;
    - ii. Aan een bestaand bestuur.
2. Een bestaande school wordt omgevormd tot een openbare school.
3. Optie 1 of optie 2 gecombineerd met fusie van de openbare school met een bijzondere school tot een samenwerkingsschool (met inachtneming van de wettelijke eisen).
  - a. Optie 1: fusie nadat de nieuwe openbare school alle jaren heeft gevuld.
  - b. Optie 2: fusie direct na omvorming.

## **BIJLAGE II: BELANGRIJKSTE FEITEN EN CIJFERS**

De initiatiefgroep Agora Maas en Peel heeft de wens geuit een school voor openbaar onderwijs te wensen die uitgaat van het Agora-concept. Bij de ouders die de achterban van de initiatiefgroep vormen, lopen de wens voor Agora-onderwijs, gepersonaliseerd onderwijs en openbaar onderwijs door elkaar: niet alle ouders hebben dezelfde wensen. 281 ouders hebben de wens voor openbaar onderwijs kenbaar gemaakt bij de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media. De wens om gepersonaliseerd onderwijs te realiseren wordt in de omgeving breed herkend, door de bestaande onderwijsorganisaties en door de gemeente.

Het Bouwens is een brede scholengemeenschap in Panningen (bevoegd gezag LVO), die vbo (basis, kader, gemengd), mavo, havo, atheneum en gymnasium aanbiedt. De school begint per 1/8/2020 een stroom met gepersonaliseerd onderwijs naast het reguliere onderwijs. De school vindt Agora-onderwijs te ver gaan.

De gemeente Peel en Maas geeft onder de noemer 'zelfsturing' veel ruimte aan burgerinitiatieven, waarbij inwoners de ruimte krijgen sociale projecten vorm te geven en de gemeente een meer faciliterende rol op zich neemt.

Op 1 oktober 2019 woonden er in de gemeente Peel en Maas 2.277 leerlingen die naar een Nederlandse middelbare school gaan. Daarvan gaan er 1.327 naar Het Bouwens. Van de overige leerlingen gaat het grootste deel naar Venlo (559) en naar Deurne (226). Kleinere aantallen gaan naar Horst aan de Maas, Leudal, Roermond en Beesel, en dan gaan er nog enkele leerlingen naar andere gemeenten. Volgens de cijfers van de gemeente Peel en Maas gaan er 99 leerlingen in België naar school (voor de precieze uitsplitsing zie de tabellen op de volgende pagina).

Kijkend naar de verwachte leerlingendaling zien we dat er de komende 15 jaar een stevige daling van het aantal leerlingen is te verwachten. Volgens de prognose van DUO voor Het Bouwens neemt het aantal leerlingen af van 1.482 in 2018 naar 1.142 in 2033 – een afname van 22,9% in 15 jaar. Volgens de basisgeneratiecijfers gebaseerd op CBS-data waren er 385 nuljarigen en 515 vijftienjarigen in de gemeente Peel en Maas op 1 januari 2019, een afname van 25,2%. Hieronder zijn twee grafieken opgenomen.

Een reguliere brede scholengemeenschap (vmbo/mavo/havo/vwo) heeft circa 1.200 leerlingen nodig om op lange termijn in stand gehouden te kunnen worden. Agora-onderwijs kan al met een community van 72 leerlingen in stand gehouden worden, mits in samenwerking met een andere school (met name voor de vakdocenten).

Zeer waarschijnlijk wordt per 1 juni 2020 de wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen van kracht, waarin een nieuwe systematiek voor de stichting van scholen (de procedure van aanvraag tot start van een nieuwe school) is opgenomen. Wat niet verandert, is de garantiefunctie openbaar onderwijs (de procedure van wens van ouders tot aanvraag door de gemeente).



## A. Waar gaan vo-leerlingen uit Peel en Maas naar school?

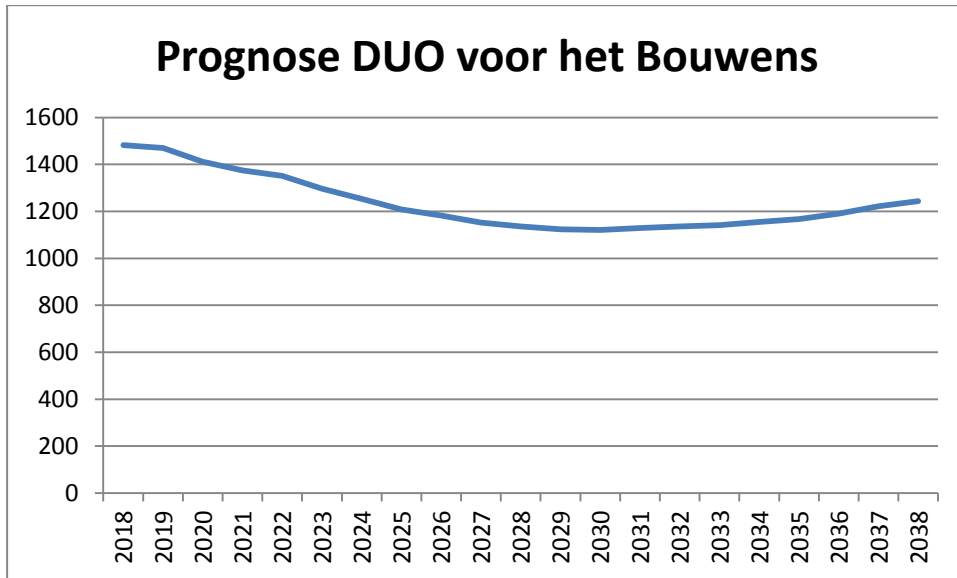
<b>Gemeente school</b>	<b>Aantal leerlingen woonachtig in Peel en Maas in 2019</b>
PEEL EN MAAS	1327
VENLO	559
DEURNE	226
HORST AAN DE MAAS	56
LEUDAL	42
ROERMOND	36
BEESEL	23
WEERT	2
ASTEN	1
EINDHOVEN	1
GENNEP	1
HELMOND	1
NEDERWEERT	1
SOMEREN	1
<b>Totaal op Nederlandse school</b>	<b>2277</b>
Leerlingen op Belgische school	99
<b>Totaal</b>	<b>2376</b>

Bron: DUO en gemeente Peel en Maas

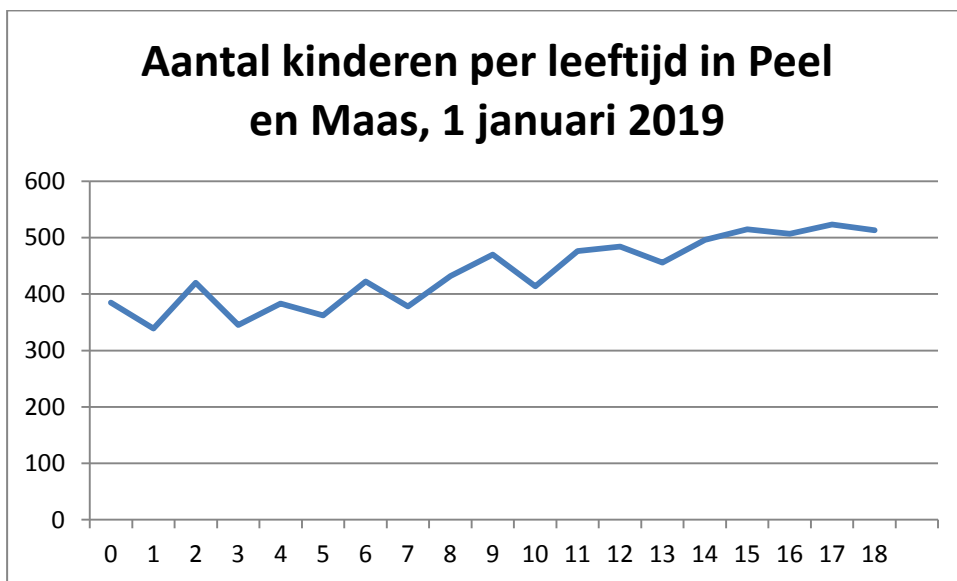
<b>Schoolvestiging</b>	<b>Aantal leerlingen woonachtig in Peel en Maas in 2019</b>
Bouwens vd Boije College	1327
Blariacumcollege	322
Instelling VO Deurne	117
Valuacollege	110
College Den Hulster	103
CITAVERDE College	58
Alfrinkcollege	43
Hub van Doornecollege	42
RK SGM St Ursula	42
Mundium College loc. Niekée	25
t Wildveld	24
BC Broekhin Reuver	23
St Willibrord Gymnasium	17
Sprongcollege	7
Bisschop Coll Broekhin	5
Mundium College locatie NT-2	3
Varendonck College	2
Elzendaalcollege	1
Het College	1
Mundium College	1
Praktijkonderwijs Roermond	1
SG De Rooi Pannen	1
SGM Philips van Horne	1
vest, Dr.-Knippenbergcollege	1
<b>Totaal op Nederlandse school</b>	<b>2277</b>
Leerlingen op Belgische school	99
<b>Totaal</b>	<b>2376</b>

Bron: DUO en gemeente Peel en Maas

## B. Prognoses



Bron: DUO



Bron: VO-raad

## **BIJLAGE III: AGORA-ONDERWIJS**

### **Wat is Agora?**

Agora gaat over autonoom leren. Wij begeleiden lerenden, zodat ze steeds meer eigenaarschap (leren) nemen over hun eigen leren. Samen met de coach bepaalt de lerende wat op een bepaald moment zinvol is en wat niet. Het gevolg is dat iedereen zijn eigen leerroute volgt.

Het gevolg is dat elke lerende zijn eigen leerroute volgt. De leervraag (challenge) van de lerende staat centraal. De nieuwsgierigheid of leergierigheid is leidend. Vanuit de leervraag (challenge) ontstaat het leerproces. Hier komt de coach (Agoriaanse Meester) aan bod. De coach stuurt, stimuleert, inspireert, helpt analyseren, adviseert en geeft feedback.

Autonoom leren betekent niet 'in je eentje leren'. Leren vindt altijd plaats te midden van en samen met anderen, binnen en buiten een groep. Die autonomie is onlosmakelijk verbonden met vrijheid én verbondenheid. Elke leerling garandeert die autonomie, vrijheid en verantwoordelijkheid ook voor zijn of haar medeleerlingen. Rekening houden met elkaar en gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor elkaars autonomie en vrijheid. Kortom: vrijheid, maar geen vrijblijvendheid. De coaches spelen een sleutelrol in deze dynamiek en in dit pedagogisch klimaat.

### **Nieuwsgierigheid**

Nieuwsgierigheid is de basis van alle leren. Agora is dé omgeving waar de ontwikkeling van kinderen tussen 12 en 18 jaar volop kansen en ruimte krijgt. Op een natuurlijke manier stimuleert Agora de ontmoeting en verbinding met de schoonheid en de rijkdom van de wereld, maar ook het ontbreken daarvan. Agora is de plek waar kinderen vorm, inhoud en betekenis geven aan hun ontwikkel- en leerproces. Met elkaar, met hun omgeving en met hun coaches, die de ontwikkeling van kinderen als hun grootste passie zien. Alles wat zich in het dagelijks leven aandient is onderwerp van studie. Kinderen worden in situaties gebracht waarin ze aanspraak kunnen doen op hun onnoembare rijkdom aan (soms nog latente) talenten en vaardigheden. Niet de vakken of het onderwijssysteem zijn leidend, maar de nieuwsgierigheid van elk kind.

### **5 werelden**

Agora stelt het leerproces en de leervraag centraal. Het staat buiten kijf dat kinderen een bagage aan verplichte kennis moeten hebben, maar binnen Agora is deze niet vak- maar persoonsgericht. Omdat er niets in deze wereld is dat niet interessant en belangrijk genoeg is om te bestuderen, is de wereld de bron van een evenwichtige leerinhoud en te verwerven competenties. Binnen Agora onderscheiden we daarom het onderzoeken, bevragen en doorzoeken van vijf werelden als basis voor ontwikkeling en groei van ieder kind. Het gaat om de volgende werelden:

- wetenschappelijke wereld
- kunstzinnige wereld
- maatschappelijke wereld
- sociale/ethische wereld
- spirituele wereld

### **Ouders participeren actief in Agora**

Bij Agora vinden we het belangrijk dat elk kind een persoonlijk leer- en ontwikkeltraject krijgt aangeboden. We behandelen alle kinderen ongelijk, want we willen elk kind zo optimaal mogelijk begeleiden. En elk kind heeft een andere aanpak nodig om vanuit eigen nieuwsgierigheid te kunnen leren.

Zoals een oud Afrikaans gezegde luidt: "It takes a whole village to raise a child." Een prachtig en belangrijk inzicht. Het inspireert Agora om zoveel mogelijk mensen om elk kind heen te verzamelen die dit inzicht delen. En die hun bijdrage willen leveren aan de vervulling ervan. Daarbij spelen de ouders van elk kind een sleutelrol. Ouders staan midden in de samenleving en we willen hun kennis en vaardigheden dan ook graag benutten. Daarom vormen ouders een belangrijk deel van ons maatschappelijke netwerk. Iedere ouder is zichtbaar en actief op Agora en sluit daarmee de cirkel waarbinnen kinderen zich vrij voelen en in vertrouwen en veiligheid de onbekende toekomst omarmen.

Agora heet in principe ieder kind welkom. Voor Agora vormt het leerlingvolgsysteem van de basisschool samen met de Cito-score geen toelatingscriterium, maar een startpunt. Ouders en leerlingen krijgen van ons de belofte dat ieder kind minstens op eigen niveau examen zal doen en dat examen positief afsluit in de daarvoor benodigde tijd. Leren en ontwikkelen op Agora betekent geen stilstand in niveau, maar vooruitgang en verdieping, waardoor een hoger uitstroomniveau als vanzelfsprekend beschouwd mag worden.

Leren binnen Agora is leren op basis van onderzoek, ervaring en verbinden met het eigen leven. Een uitgebalanceerd didactisch model ondersteunt deze visie en zorgt ervoor dat ieder kind op de juiste manier (namelijk: de eigen, unieke manier) leert en groeit. Naast de meer gebruikelijke werkvormen is er ook nadrukkelijk plaats voor het experiment en het ontdekken van het onbekende. Dit om de ontwikkeling van de creativiteit te bevorderen.

### **We bereiden voor op het leven**

We bereiden voor op het leven, niet op een carrière. Agora zorgt dat elk kind weet dat binnen Agora iedere medewerker verantwoordelijk is voor het leerproces van ieder kind. Kinderen leren binnen Agora doelgericht en binnen een heldere structuur. Elk kind leert omgaan met frustratie en tegenslag als oefening in weerbaarheid. Bij Agora is duidelijk waar grenzen en mogelijkheden liggen. Het groeiproces van kinderen staat bij alle medewerkers centraal, en die permanente drang tot groeien en leren geldt ook voor onze medewerkers zelf. De inhoud van het leerproces staat in dienst van dat groeiproces, dat moet leiden tot wijsheid. Wijsheid is een positieve toepassing van kennis ten dienste van de mens.

We vinden het vanzelfsprekend en van groot belang dat we ons periodiek verantwoorden naar onze omgeving over resultaten en congruentie aan visie en uitgangspunten. We leiden op voor het leven in een sociale bedding en niet voor een carrière. In vrijheid en samen, dus niet vrijblijvend.

## BIJLAGE IV: SAMENVATTING GESPREKKEN

### Startronde

#### *Gesprek Initiatiefgroep Agora Maas en Peel*

- De initiatiefgroep stemt in met de werkwijze en het informatieprotocol.
- Om openbaar Agora-onderwijs in Peel en Maas te realiseren, heeft de initiatiefgroep met veel partijen gesproken. De gemeente zag alleen een mogelijkheid als het in samenwerking met het Bouwens gebeurde, en dat is geprobeerd.
- Het inhoudelijke gesprek over wat de wens van de ouders is, is volgens de initiatiefgroep nooit goed van de grond gekomen. Men heeft het gevoel dat er niet goed is geprobeerd te luisteren naar deze wens.
- Bij de ouders uit de achterban (die de ouderverklaring hebben getekend) loopt de wens voor Agora-onderwijs en openbaar onderwijs door elkaar. Ouders zitten daar verschillend in.
- De initiatiefgroep acht het mogelijk dat in Peel en Maas twee vo-scholen naast elkaar bestaan. Een Agora-school hoeft niet zo groot te zijn en trekt bovendien veel leerlingen (terug) die buiten de gemeente naar school gaan.
- De initiatiefgroep ziet de noodzaak van samenwerking, zeker met de gemeente. SOML heeft zeker een rol in de eerste jaren van de nieuwe school. Maar ook met het Bouwens is samenwerking gewenst.
- De initiatiefgroep staat nog steeds open voor samenwerking met het Bouwens. Voor hen is het label 'Agora' niet heilig, maar dit label dekt wel de inhoudelijke wensen en die gaan verder dan de onderwijsvernieuwing die bij het Bouwens momenteel plaatsvindt.
- De initiatiefgroep is bereid om het gesprek met LVO aan te gaan.

#### *Gesprek LVO*

- LVO stemt in met de werkwijze en het informatieprotocol.
- LVO heeft sympathie met het initiatief, maar vraagt zich gezien de leerlingending af of het verstandig is een nieuwe school te beginnen. Dat leidt ook tot concurrentie met het Bouwens.
- De initiatiefgroep zit volgens LVO heel strak op het Agora-concept. Dat gaat LVO te ver, en ze zien er ook risico's in. Het concept is niet voor alle leerlingen geschikt, en vernieuwing is altijd ook onzeker. Vanuit het primair onderwijs is er volgens LVO ook maar beperkt vraag naar Agora-onderwijs. Het team van het Bouwens gelooft dan ook niet in het concept.
- Daar komt bij dat er nu om openbaar onderwijs wordt gevraagd. Aanvankelijk was dat volgens LVO niet zo. LVO vraagt zich af of het de initiatiefgroep wel echt om openbaar onderwijs gaat. LVO vindt katholiek onderwijs minstens zo open en toegankelijk.
- Het Bouwens heeft zelf een vernieuwende onderwijsstroom die wordt opgezet in gesprek met ouders, leerlingen en het primair onderwijs.
- LVO is ontvankelijk voor het idee om een nieuwe school binnen het Bouwens op te nemen en te zien of het Bouwens en de nieuwe school naar elkaar toe kunnen groeien. Zo'n school in school zou zelfs een vliegwiel kunnen zijn voor vernieuwing in de hele school. Maar dan moet de nieuwe school wel van het label 'Agora' afstappen. Het gaat tenslotte om de inhoud, en niet om het label.
- LVO is ook ontvankelijk voor een nieuw inhoudelijk gesprek met de initiatiefgroep. Dat is tot nu toe niet echt van de grond gekomen, deels ook omdat men een andere taal spreekt.

#### *Gesprek gemeente Peel en Maas*

- De gemeente stemt in met de werkwijze en het informatieprotocol.
- De gemeente heeft de wens van de initiatiefgroep serieus genomen. De gemeente heeft in de gesprekken het belang van een herkenbare identiteit van gepersonaliseerd onderwijs vanuit de behoefte van ouders voorop gesteld. Dat zagen de initiatiefgroep en het Bouwens als een handvat voor verder gesprek. De gemeente heeft daarnaast steeds benadrukt het belangrijk te vinden dat er een positieve wisselwerking komt tussen het bestaande onderwijsaanbod en het nieuwe initiatief.

- De gemeente is van mening dat een nieuwe institutie niet noodzakelijk is. De kwaliteit die beoogd werd door de initiatiefgroep zou in samenwerking met de onderwijspartners behaald kunnen worden. Daarom heeft de gemeente ook ingezet op een gesprek tussen de initiatiefgroep en het Bouwens en benadrukt dat het nieuwe concept een herkenbaar deel van het geheel moet zijn.
- Dit gesprek tussen het Bouwens en de initiatiefgroep is uiteindelijk afgebroken. Omdat de initiatiefgroep gedurende het proces steeds het spoor van de garantiefunctie openbaar onderwijs is blijven benadrukken, heeft de gemeente de conclusie getrokken dat de initiatiefgroep geen behoefte meer had aan overleg. Daarom is geen initiatief meer genomen voor een verder gesprek met de initiatiefgroep.
- Als de minister opdracht geeft tot het oprichten van een openbare school, beseft de gemeente dat ze het gesprek met de initiatiefgroep opnieuw aan moet gaan, en dat zij een bestuurlijke verantwoordelijkheid heeft dit goed te laten verlopen. Maar de gemeente heeft ook de verantwoordelijkheid om de invulling van openbaar onderwijs in breder perspectief te bekijken, voor zowel de bestuurlijke vorm als de inhoudelijke invulling. De gemeente wil in dit brede perspectief rekening houden met de wensen van de initiatiefgroep.
- De gemeente is bereid om hierover op korte termijn in gesprek te gaan met de initiatiefgroep.

#### *Gesprek SOML*

- SOML stemt in met de werkwijze en het informatieprotocol.
- SOML heeft in de loop van het traject hulp aangeboden aan de initiatiefgroep.
- Agora is mogelijk op kleine schaal, maar is dan wel afhankelijk van de vakdocenten van een bestaande school.
- SOML helpt graag bij het opzetten van een Agora-school in Peel en Maas. Ze kunnen er een locatie beginnen, of het Bouwens helpen. In alle gevallen is het wenselijk dat SOML en LVO samenwerken.

### **Tussenronde**

#### *Gesprek Initiatiefgroep Agora Maas en Peel en LVO*

- De initiatiefgroep ziet Agora als een bewezen concept dat beantwoordt aan de wens van de ouders en intrinsiek verbonden is met openbaar onderwijs. Zij hebben van Het Bouwens begrepen dat zij Agora te ver vinden gaan. Daarom ziet de initiatiefgroep idealiter twee scholen met een eigen identiteit die elkaar aanvullen.
- LVO vindt Agora te open omdat te onduidelijk is waar naartoe gewerkt wordt. Zij zien de wens van ouders niet specifiek gericht op Agora, maar op gepersonaliseerd onderwijs.
- Om samen te kunnen werken, is voor LVO verdere verkenning nodig. Als het onder de vlag van Het Bouwens gaat, wil LVO verantwoordelijk zijn, en dan moet het concept passend worden gemaakt aan Het Bouwens. Het Bouwens heeft zelf ook al een vernieuwende onderwijsstroom.
- Voor samenwerking vindt ook de initiatiefgroep een verdieping op inhoud nodig. Omdat dat tijd kost, lijkt het de initiatiefgroep het beste om naast elkaar te beginnen en in de praktijk te zien of beide scholen zich in eenzelfde richting bewegen en of dan verdergaande samenwerking mogelijk is. In de eerste fase moet men dan in elk geval niet concurreren. Tegelijkertijd kan het wenselijk zijn om vakdocenten van Het Bouwens in de nieuwe school in te zetten. Ook is Agora-expertise nodig.

#### *Gesprek Initiatiefgroep Agora Maas en Peel en gemeente Peel en Maas*

- De initiatiefgroep heeft sterke sturing van de gemeente gevoeld richting samenwerking met Het Bouwens. Daarbij voelde ze zich niet serieus genomen in de wens voor openbaar onderwijs. Bovendien zag de initiatiefgroep in een eigen school de oplossingen voor de meeste bezwaren die bij Het Bouwens leefden. Om die twee redenen heeft de initiatiefgroep vastgehouden aan het spoor van de garantiefunctie openbaar onderwijs.
- De gemeente heeft de vraag van de initiatiefgroep vooral gezien als een vraag naar Agora-onderwijs, en gemeend dat dat gezien de context het best op te pakken was in samenwerking met de andere onderwijspartners. Nadat bleek dat de initiatiefgroep en Het

Bouwens er niet uitkwamen, en de initiatiefgroep het spoor van de garantiefunctie openbaar onderwijs bleef volhouden, heeft de gemeente de regie niet meer opgepakt.

- De gemeente is voorstander van het vergroten van diversiteit in het onderwijsaanbod, maar vraagt zich af of er dan niet twee zwakke scholen resulteren. De initiatiefgroep en de gemeente vinden dat een nieuwe school het onderwijsaanbod moet versterken en niet moet concurreren met het bestaande aanbod. Het feit dat Agora met kleine leerlingenaantallen kan starten (vanaf 72 leerlingen), geeft de mogelijkheid anders tegen de situatie aan te kijken.
- Bij openbaar onderwijs heeft de gemeente een rol en behoudt invloed. De gemeente lijkt het echter niet logisch om zelf bevoegd gezag van een nieuwe school te vormen, maar denkt eerder aan LVO, SOML of een nieuw bestuur. Samenwerking met LVO, SOML en het po is daarnaast ook nodig.
- De gemeente heeft behoefte aan de juiste informatie op het juiste moment, zeker gezien de verantwoordelijkheid richting de gemeenteraad.

### **Verdiepingsronde**

- De gespreksnotitie van de bemiddelaars wordt besproken.
- De paragrafen over de voorgeschiedenis, de posities van de partijen, het bemiddelingsproces tot nu toe, de uitgangspunten en de aandachtspunten worden door iedereen goedgekeurd.
- Het gesprek gaat grotendeels over de zaken die de partijen nodig hebben voor een vruchtbaar vervolg. Het gaat daarbij om de volgende zaken:
  - Procesbegeleiding
  - Goede communicatie naar elkaar (verras elkaar niet) en naar de achterban
  - Rol van de initiatiefgroep bij aanvraag voor een openbare school en het uitwerken van de plannen voor de nieuwe school
  - De juiste informatie op het juiste moment voor de verschillende partijen met daarbij in het bijzonder oog voor de verantwoordelijkheid van het college van B&W richting de gemeenteraad
  - Samenwerking vanuit twee verschillende identiteiten. De partijen kiezen een gemeenschappelijke route die vertrekt vanuit verschil maar tot doel heeft om in samenwerking met elkaar de diversiteit van het onderwijsaanbod in de gemeente Peel en Maas te versterken.

### **Afsluitende ronde**

- Het concept-rapport van de bemiddelaars wordt besproken.
- De paragrafen 1-3 en 4.1-4.4 worden door iedereen goedgekeurd na doorvoering van enkele kleine tekstuele wijziging.
- In paragraaf 4.5 wordt toegevoegd dat de gemeente voldoende tijd nodig heeft voor een zorgvuldig proces, dat de Raad van Toezicht van LVO ook toestemming moet geven bij eventuele besluiten, en dat het voor SOML van belang is dat er ook een context van docenten in de buurt beschikbaar is voor een Agora-school.
- Naar aanleiding van paragraaf 4.6 geeft LVO aan bereid te zijn het bevoegd gezag van de nieuwe openbare school met Agora-onderwijs op zich te nemen als de gemeente dat vraagt. Zij zien dat voor zich als een school (eigen BRIN) binnen een school, gehuisvest in het gebouw van Het Bouwens. Hulp van SOML en de Agora Vereniging zijn nodig, en de initiatiefgroep moet betrokken worden bij de uitwerking.
- Er worden afspraken gemaakt over de afronding van het bemiddelingstraject en de communicatie naar buiten.

## **BIJLAGE V: INBRENG OVERIGE BETROKKENEN**

### **OGVO**

OGVO stelt dat leerlingendaling grote gevolgen heeft voor de kwaliteit, de toegankelijkheid en de betaalbaarheid van het regionale onderwijsaanbod. Het bestuur is van mening dat samenwerking nodig is om met deze uitdagingen om te kunnen gaan en acht het niet wenselijk om in Noord-Limburg openbaar onderwijs te stichten waarbij alleen gekeken wordt naar de gemeente Peel en Maas. De bestaande scholen in de regio zijn algemeen toegankelijk, en de grondwet laat toe dat openbaar onderwijs wordt verzorgd aan een bijzondere school. OGVO verzorgt in het voedingsgebied van Peel en Maas onderwijs op verschillende scholen. Dat onderwijs heeft gepersonaliseerd leren en maatwerk als uitgangspunt en is voortdurend in ontwikkeling. OGVO ziet Agora-onderwijs als een mogelijke welkome aanvulling op het regionale onderwijsaanbod en staat ervoor open te onderzoeken of het Agora-concept kan worden gerealiseerd onder verantwoordelijkheid van OGVO.

### **Akkoord! PO**

Akkoord! PO ziet geen kwantitatieve aanleiding voor het stichten van een openbare vo-school, maar mogelijk wel een kwalitatieve. Het bestuur constateert wel dat er nu geen openbaar vo in de regio is en ziet op beperkte schaal ruimte voor vernieuwing en innovatie. Het bestuur hecht veel waarde aan kwalitatief onderwijs gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. De resultaten van Agora-onderwijs acht het bestuur nog onvoldoende representatief om er harde conclusies aan te kunnen verbinden over de kwaliteit van het onderwijs, maar de resultaten achten zij onder de maat. Agora-onderwijs sluit onvoldoende aan bij het onderwijs waar het bestuur voor staat.

### **Provincie Limburg**

De provincie geeft aan dat de kwestie gezien moet worden in het licht van een levensvatbaar en duurzaam onderwijsaanbod in de regio, ook in relatie tot de krimp van het aantal leerlingen. Tevens acht de provincie de aanvraag voor openbaar onderwijs sterk verweven met de vraag naar een specifiek onderwijsconcept, iets waar de garantiefunctie openbaar onderwijs niet mee van doen heeft. Deze aspecten zijn afgewogen in het besluit van de provincie om geen gebruik te maken van de bevoegdheid in het kader van de wet op het voortgezet onderwijs om de gemeente Peel en Maas op te dragen een stichtingsaanvraag in te dienen.

### **Gemeente Horst aan de Maas**

De gemeente Horst aan de Maas geeft aan dat het in een relatief dunbevolkte regio met een krimpende vo-populatie bijzonder onwenselijk is om een nieuwe vo-school te stichten. Er is volgens hen geen gemis aan openbaar vo, mede omdat het lokale vo in feite algemeen toegankelijk is. De gemeente heeft sterk de indruk dat de vraag naar openbaar vo vooral is gestoeld op een behoefte aan een specifiek onderwijsconcept. Het lijkt de gemeente een interessante denklijn om LVO te vragen vanuit bestaande scholen neutraal of open onderwijs te gaan verzorgen, al dan niet vanuit het verlangde onderwijskundige concept.

### **Gemeente Beesel**

De gemeente Beesel geeft aan dat er goede samenwerking is met de gemeente Peel en Maas, maar dat de Maas fungeert als een psychologische barrière die verhindert dat veel leerlingen in Peel en Maas naar school gaan. De gemeente zijn geen signalen bekend van een concrete behoefte aan openbaar voortgezet onderwijs, wat zij mede verklaren door het feit dat in Roermond reeds Agora-onderwijs wordt aangeboden. De gemeente Beesel ligt in het verzorgingsgebied dat door



deze school wordt bediend. Gezien de leerlingendaling vindt de gemeente het bij stichting van een nieuwe school van belang dat samenwerking tussen gemeenten en onderwijs en binnen het bredere samenwerkingsverband op correcte wijze geborgd is. De gemeente heeft recent fors geïnvesteerd in een nieuw gebouw voor een school van SOML. Het is voor de gemeente van toegevoegde waarde dat de continuïteit van onderwijs in dat gebouw gewaarborgd blijft. Om die reden heeft het de voorkeur van de gemeente om bij een toevoeging van onderwijsvormen samenwerking te zoeken binnen een samenwerkingschool.

### **Gemeente Venlo**

De gemeente Venlo heeft ingestemd met het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen 2017-2022. In dit plan is niet voorzien in een extra voortgezet onderwijs voorziening in Noord-Limburg. De gemeente stelt dat een extra vo-voorziening zal leiden tot verdere versnippering. Noord-Limburgse gemeenten, onderwijs instellingen en het samenwerkingsverband voortgezet passend onderwijs zijn met elkaar in gesprek om te komen tot een dekkend onderwijsaanbod. De gemeente herkent de behoefte aan betekenisvol onderwijs op maat dat aansluit bij de interesse en capaciteiten van leerlingen en rekening houdt met de individuele mogelijkheden en beperkingen.